

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Občinski red in obč. volilni red.

Primorani smo opozoriti občine v njihovem lastnem interesu, da je od Iv. Lampreta v Kranju založena izdaja noveliranega občinskega reda in občinskega volilnega reda deloma napočna in vsled tega neporabna.

V tej izdaji nahajajoči se § 15. obč. volilnega reda je vzet iz načrta zakona, kakor smo ga svoječasno priobčili v »Občinski Upravi«. — V sankcioniranem zakonu pa je odpadel v tem § zadnji odstavek načrta, ki določa census 4 K za volilce bivajoče izven občine. Volilci so torej vsi, katerim je v občini predpisan kakoršenkoli, občinskim dokladam podvržen davek, tudi v najmanjšem znesku, in če tudi bivajo zunaj občine. (§ 4., točka 3. obč. volilnega reda.)

V občinskem redu in občinskem volilnem redu, — izdanem in založenem od »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani, se § 15. obč. volilnega reda glasi pravilno.

Ako bi se torej županstva ravnala po tem § v Iv. Lampretovi izdaji, bi utegnile biti občinske volitve razveljavljene povsod, kjer bi se vsled tega vložile pritožbe.

Boj za pravopis krajevnih imen.

Akcija deželne zbornice, deželne odbora in občin.

Poročali smo že o sklepu deželne zbornice z dne 28. oktobra 1910 o pozivu na vlado, kako naj se pri ljudskem štetju postopa pri določanju pravopisa krajevnih imen. — V 23. številki lanskega letnika smo priobčili tudi odredbo deželne odbora, izdano na vse deželne zavode, da se morajo v vsem uradnem poslovanju rabiti kra-

jevna imena, kakoršna so pri ljudstvu v rabi, torej tudi v nemških dopisih in spisih pravilna — slovenska krajevna imena.

Kakšen uspeh je imel za odredbo deželne vlade sklep in poziv deželne zbornice in kakšna navodila so prejela od vlade politična oblastva in številni komisariji, tega ne vemo. Vemo pa, da v operatu ljudskega štetja mrgoli vse polno najgrših spakedranih krajevnih imen, — dokaz, kako se prezira sklep legislativne korporacije od strani vladnih organov, ki hočejo predrugačiti značaj dežele.

V sledečem navedemo le en drastičen slučaj popačevanja krajevnih imen na podlagi uradne korespondence, ki smo jo prejeli v uporabo.

Pri tem moramo pohvalno omenjati in staviti v vzgled občino Slavina v postojnskem političnem okraju, ki se je odločno zavzela za pravilnost edino pravilnega krajevnega imena Prestranek s protestom proti spakedranki »Pröstranegg« (!!) na deželno vlado. — Ta protest, ki ga priložujemo tu doslovno, se glasi:

Št. 288.

Visoka
c. kr. deželna vlada
v

Ljubljani.

Na tuuradno vprašanje z dne 8. t. m. št. 265 je c. kr. okrajno glavarstvo v Postojni z dopisom z dne 9. marca t. l. št. 3939 odgovorilo, da se je ob priliki ljudskega štetja dodalo selišču »Prestranek« še ime »Pröstranegg«, ker ima označiti baje to selišče v nemškem jeziku.

Vsili se vsakomur nehote vprašanje, čemu se je ta skrajno neokusna spakedranost mogla pristaviti lepemu imenu »Prestranek«.

Dosedaj to (namreč popačeno — op. ur.) ime še ni bilo nikjer v rabi in to v nobenem uradu, kakor tudi ne med ljudstvom.

Evo nekaj dokazov:

1. Južna železnica rabi od njenega postanka sem do danes povsod in povsem le označbo »Prestranek«, tako v notranjem kakor tudi v uradovanju na zunaj. Tudi napis na postaji ni označen drugače.

2. C. in kr. dvorna kobilarna v Lipici kakor tudi nje tukajšnja filijalka rabi v svojem notranjem uradovanju medsebojno, kakor tudi v uradovanju z Najvišjim dvornim uradom, edino le ime »Prestranek« in nikdar »Pröstranegg«.

3. Do l. 1901 nahajal se je poštni urad za tukajšnji okoliš v postajnih prostorih na Prestranku, na kar se je preselil v Slavino in dobil tudi enako ime. Dotlej se pa ni rabilo za ta urad drugega imena ko vedno le samo »Prestranek«.

Zdaj se je pa ob zopetni preselitvi poštne urada iz Slavine nazaj na Prestranek, kar na enkrat pridjalo še spakedrano ime »Pröstranegg«.

Iz podanega se razvidi kako nepotrebno je dajati temu kraju še drugo ime, vsaj vsled tega pridevka se ne bode noben tujec tuje narodnosti nič laglje orijentiral, kakor pa če bode slišal ali videl napisano na kaki napisni tabli samo ime »Prestranek«.

Zato podpisano županstvo z vso odločnostjo ugovarja in protestira proti temu naziranj in se visoka c. kr. deželna vlada naproša, da odredi, da se ime »Pröstranegg«, katero se je staremu imenu »Prestranek« protipostavno in ne da bi se zamoglo to na katerikoli način utemeljiti, odpravi s tem, da c. kr. okrajnemu glavarstvu v Postojni zaukaže isto povsod in povsem črtati.

Županstvo Slavina

15. marca 1911.

Ob enem se je obrnilo županstvo na deželni odbor s prošnjo, da posreduje v tej zadevi pri deželni vladi za odpravo grdo spakedranega imena.

Deželni odbor se je takoj odzval prošnji županstva in se obrnil na deželno vlado s tem-le dopisom:

Št. 5022.

Županstvo občine Slavina je poslalo c. kr. deželni vladi protest proti vsprejetju spakedranke »Proestranegg« v operat o ljudskem štetju.

Ta slučaj je značilen za to, kako se v novejšem času pačijo krajevna imena.

»Hauptausweis über die Einteilung des Laibacher Gouvernementsgebietes« iz l. 1817 pozna samo ime »Prestranig«. Južna železnica, ki ima na svojih postajnih poslopih, če je le mogoče, poleg pravega krajevnega imena tudi še nemško potvorjeno ime, je dala svoj čas na postaji napraviti samo napis Prestranek, katerega tudi še sedaj izključno rabi. Ravnotako se c. in kr. dvorna kobilarna v Lipici in nje podružnica v Prestranku poslužujeta samo ime Prestranek.

Krajevni imenik za l. 1880 in 1890 pozna edino-le Prestranek, neokusna spakedranka »Pröstranegg« se je vtihotapila še-le ob ljudskem štetju l. 1900 v krajevni imenik. Izgovor imena Prestranek tudi Neslovenecu ne more delati kake težave, torej ni absolutno nobene potrebe, rabiti za popolnoma slovensko vas še popačeno ime »Pröstranegg«. Na podoben način so se ob zadnjem in prezadnjem ljudskem štetju tudi še za razne druge popolnoma slovenske kraje vrinila v krajevni imenik popačena imena, katerih odstranitev je nujno potrebna, ker so med ljudstvom neznana, torej nimajo za praktično potrebo nobenega pomena, temveč povzročajo samo nepotrebne zmede.

Samo nepotrebno pačenje krajevnih imen je tudi, če se pristavljajo za docela slovenske kraje nekake nemške oblike nastale na ta način, da se rabijo namesto črk c, č, š, v in z črke z, tsch, sch, u, w in s n. pr. Strmica — Stermiza, Hrašče — Hraschtsche, Zalog — Salog, Vovče — Wou-tsche.

Pozivno na svoj dopis z dne 10. novembra 1910 št. 19893 na c. kr. deželno predsedstvo deželni odbor vnovič prosi c. kr. deželno vlado, naj potrebno ukrene, da se ime »Pröstranegg« kakor tudi vsa druga podobna popačena imena odstranijo iz operata o ljudskem štetju, in da se vanj vpišejo krajevna imena pravilno in samo v taki obliki, kakor so ljudstvu znana.

O svojem zadevnem ukrepu blagovoli c. kr. deželna vlada obvestiti tudi deželni odbor.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 22. marca 1911.

K temu pristavljamo samo še lastno mnenje, naj bi vse občine zavzele enako odločno stališče, kot je to storila občina Slavina, da bo že enkrat konec neokusnih in res naravnost grdih spačenih krajevnih imen, ki bi se jih sicer morali sramovati Nemci sami.

Le več zavednosti!

Navodila za nove občinske volitve.

Od deželnega odbora je bila odposlana sledeča

Okrožnica

vsem županstvom

Št. 4275.

Za seznamke davkoplačevalcev v smislu § 15 novele k občinskemu vclilnemu redu, za volilne imenike, glasovalne zaznamke, glasovnike in protiglasovnike so se tuuradno sestavili obrazci. Natis in zalogo teh tiskovin je prevzela »Zadružna tiskarna« v Ljubljani, pri kateri jih bodo morala županstva naravnost naročati. Tiskovine se bodo dobivale od 10. aprila

t. l. dalje. V naročilu se mora navesti, koliko pol vsake vrste tiskovin se potrebuje.

Uradno izdane izkaznice in glasovnice za občinske volitve po noveliranem občinskem volilnem redu se bodo dobivale tudi od 10. aprila t. l. naprej pri deželnem odboru. Kadar bodo županstva prosila za njih doposlatev, naj navedejo in sicer za vsak razred in podobčino posebej število volilcev. Izkaznice in glasovnice bodo različne barve, in sicer za prvi razred bele, za drugi modre (plave), za tretji rdeče in za podobčine zelene. Da bodo mogla županstva v redu izvršiti priprave za nove občinske volitve, naj si pred vsem preskrbe novo izdajo vsled novele z dne 17. oktobra 1910, dež. zak. št. 32 spremenjenega občinskega reda in občinskega volilnega reda.

§ 13 novele k občinskemu redu se ima razlagati tako, da je za število članov, iz katerih obstoji občinski odbor, merodajno število volilcev tretjega razreda, ker se one osebe, ki volijo tudi v prvem oziroma drugem razredu, samo enkrat štejejo.

C. kr. finančno ministerstvo oziroma c. kr. finančno ravnateljstvo zastopa stališče, da so c. kr. davčni uradi pač dolžni dajati občinam v svrhu sestave volilnih imenikov podatke o davkoplačevalcih, da pa se jih ne more siliti, da bi sami sestavljali izkaze davkoplačevalcev, temveč da si morajo občine same po svojih organih preskrbovati dotične izkaze pri davčnih uradih, katerim je naročeno, iti županstvom pri delu v vsakem oziru kolikor le mogoče na roko.

Deželni odbor pa stoji z ozirom na 1 odstavek § 67. A, ministerske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10 in na razsodbo c. kr. upravnega sodišča z dne 30. decembra 1899 št. 10413 (B 13.580 A) na stališču, da morajo davčni uradi občinam brezplačno dajati za sestavo volilnih imenikov potrebne seznamke davkoplačevalcev. Pri tem stvarnem in pravnem položaju ne preostaja županstvom v slučaju, da jim davčni uradi odrečejo brezplačno sestavo seznamov davkoplačevalcev, drugega, kakor da si jih preskrbe na svoje stroške, obenem pa se pritožijo na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani. Ako to njih zahtevi ne bi ugodilo, je proti tozadevnemu odloku dopustna pritožba na c. kr. finančno ministerstvo na Dunaju, proti katerega odločbi se lahko vloži pritožba na c. kr. upravno sodišče na Dunaju. Pritožba na c. kr. finančno ministerstvo se mora vložiti tekom 30 dni po obvestitvi o izpodbijani odločbi potom oblasti, od katerega je tista izšla, medtem ko se mora po določbah zakona z dne 22. oktobra 1875, državnega zak. št. 36 iz l. 1876 v dveh enakih po odvetniku podpisanih izvodih sestavljena

pritožba na c. kr. upravno sodišče vložiti v 60 dneh po prejemu izpodbijane odločbe naravnost pri omenjenem sodišču na Dunaju. Da pa se davčnim uradom delo kar mogoče olajša, se županstvom naroča, da odslej, kadar potrebujejo za sestavo volilnih imenikov izkaze davkoplačevalcev, pošljejo take izkaze, ako jih že imajo, davčnim uradom v popravilo in primerno izpopolnitev in jih v prihodnje dobro hranijo, da ne bo za vsake volitve treba delati novih.

Postavno ni predpisano, da mora pri volitvah biti navzoč odposlanec c. kr. okrajnega glavarstva, temveč jih vodijo županstva sama. Okrajno glavarstvo ima po §§ 20 in 35 o. v. r. pač pravico, poslati k volitvi občinskega odbora in starešinstva svojega uradnika, ne sme pa zahtevati — povračila zadevnih stroškov od občine, ampak jih mora plačati samo iz uradnega pavšala. Tudi stroški za uradnika, ki pride zaobljubit župana in svetovalce, zadenejo v smislu razpisa c. kr. ministerstva za notranje zadeve z dne 16. novembra 1894, št. 618 M. I. uradni pavšal okrajnega glavarstva. Če se hočejo občine izogniti komisijskim stroškom, naj županstva ne kličejo k volitvam odposlancev okrajnih glavarstev, temveč naj jim na tozadevna vprašanja odgovarjajo, da ne prevzamejo dotičnih stroškov in prepuščajo njim samim odločitev o tem, ali je potreba poslati k volitvi uradnika. Le tedaj, ako županstvo samo izrečno prosi, da pride k volitvi uradnik okrajnega glavarstva v ta namen, da pomaga voditi volitve, se sme povračilo zadevnih stroškov terjati od občine. —

V slučaju, da bi okrajna glavarstva neopravičeno zahtevala od občin povračilo komisijskih stroškov, se smejo županstva proti temu pritožiti na c. kr. deželno vlado oziroma na c. kr. ministerstvo za notranje zadeve na Dunaju in proti odločbi tega na c. kr. upravno sodišče na Dunaju. Pritožbe se vlagajo potom c. kr. okrajnega glavarstva in sicer na deželno vlado v 14 dneh, na ministerstvo pa v 4 tednih po sprejemu izpodbijane odločbe. Glede pritožb na upravno sodišče veljajo že gori navedena določila.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 1. aprila 1911.

Deželni glavar:

Fr. pl. Šuklje.

Dodatno k tej okrožnici smo naprošeni opozoriti županstva, da je, oziroma jim bo deželni odbor doposlal nekaj več volilnih izkaznic in glasovnic, kakor jih županstva naroče. Kolikor bi županstva več prejela teh tiskovin, naj jih ne vračajo, ampak dobro shranijo za prihodnje volitve.

*) Županstva se nadalje opozarjajo, — da je založila tudi tiskarna Dragotin Hribarja v Ljubljani vse nove tiskovine za občinske volitve, zato županstva lahko naročajo te, kakor tudi vse druge tiskovine, potrebne za občinsko uradovanje, v tiskarni Dragotina Hribarja v Ljubljani.

Pregledovanje mer in uteži.

Pri izvrševanju lastnega (samostojnega) delokroga se občine prav malo ozirajo na dolžnosti, katere jim nalaga § 28. občinskega reda. Zlasti velja to o izvrševanju 4. točke tega §, po kateri morajo občine (županstva) posebno paziti na mero in vago.

Kakor je pa razvideti iz vsakoletnih odredb višjih oblastev, ravno v tem oziru občine prav v mali meri izvršujejo svojo dolžnost, — ki je občinam razven po občinskem redu še posebej naložena v čl. V, točka 4. zakona z dne 5. marca 1862 drž. zak. št. 18 (državnega občinskega zakona) in § 8. zakona z dne 31. marca 1875 drž. zak. št. 43.

Skupno se je izvršilo v Avstriji l. 1900 le v 5665 občinah pregledovanje mer in vag, in med temi v IV. nadzorstvenem okraju t. j. na Kranjskem in Primorskem skup le — v 116 občinah.

Zato je ukazala c. kr. deželna vlada za Kranjsko vsled naročila notranjega ministerstva vsem okrajnim glavarstvom, naj delajo na to, da bodo občine izvrševale to svojo dolžnost, drugače se jim je zapretilo, da se bode vlada posluževala svoje pravice o državnem nadzorstvu občin, katero ji daje občinski red.

Opozarjamo županstva, naj izvršujejo svojo dolžnost in dajo pregledovati mere in uteži vsako leto, ker bi sicer utegnile nastati za nje neugodne posledice, ne glede na to, koliko škodujejo avtonomiji, če dajejo vladi povod, da posega v njihov lastni delokrog.

Vsled tega bo deželni odbor pri reviziji občinskih uradov posebno pazil tudi na to, da bodo občine izvrševale svojo dolžnost glede pregledovanja mer in vag.

Vprašanja in odgovori.

35. Gosp. Jan. Ž. v Grad. (St.)

Vprašanje:

Prosim obvestila, kdaj se vrši v Ljubljani tečaj za izkušnjo podkovskih kovačev, ker bi jo radi nekteri naredili ondi (v Ljubljani).

Odgovor:

Po informaciji pri tukajšni c. kr. kmetijski družbi se vrše take izkušnje vsako leto koncem junija in decembra. K tem izkušnjam se oglašajo lahko zunanji podkovski kovači, ne da bi bili obiskovali tečaj podkovske šole v Ljubljani.

Vse nadaljne informacije pa daje podkovska šola v Ljubljani (Poljanska cesta), kamor naj se dotični, ki hočejo delati izkušnjo, pravočasno in naravnost obrnejo.

36. Županstvo v Kr. (Gor. — d. o.)

Vprašanje:

Prosimo pojasnila, če bi se smele prodati obligacije tukajšnega ubožnega zaklada, da bi imela tako občina oziroma ubožni zaklad ves denar skupaj naložen.

Odgovor:

Prodaja državnih obveznic (obligacij) bi ne bila priporočljiva že iz tega vzroka, ker bi se gotovo ne mogle prodati za imensko vrednost (al pari), ampak pod nominalno vrednostjo.

V tem slučaju pa bi bil ubožni zaklad oškodovan, vsled česar bi deželni odbor ne mogel dovoliti prodaje obligacij.

37. Gosp. A. V. obč. tajnik v D. L.

Vprašanje:

Koliko mora biti stavba odmaknjena oziroma postavljena od sosedne stavbe? Po mojem mnenju zadoštuje postavno dva metra od kapa do kapa.

Odgovor:

Glede hiš ne določa stavbni red, da mora biti med njimi gotova razdalja, temveč jo mora določiti stavbno oblastvo vpoštevaje javne (varnostne, zdravstvene in druge) ozire.

Za gospodarska poslopja določa § 57 stavbnega reda razdaljo 10 metrov; izjemoma sme znašati ta razdalja po § 72 točka 12 stavbnega reda (olajšave pri stavbah) tudi 6 metrov ali celo manj, če se napravi požarni zid v predpisani višini (najmanj 24 cm čez strešni rob).

Razdalje pri sušilnicah se tičeta § 58 in § 72 točka 13 stavbnega reda.

Ako se cela vas ali pa del vasi na novo napravi, morajo biti poslopja (tudi hiše) po § 64, lit. a) stavbnega reda 6 m narazen zgrajene.

V Vašem slučaju ne vemo za kakšno stavbo se gre, zato je moral biti naš odgovor le splošen. — Stavbno oblastvo naj pri stavbnih ogledih strogo pazi, da bodo povabljeni vsi sosedje-mejaši.

38. Županstvo Dol. Log.

Vprašanje:

a) Se li more steza (poljska), za katero obstoji servitutna pravica, prestaviti, ker se namerava na tej stezi postaviti nova stavba?

b) se li sme ta steza prestaviti tik sosednega zidu, to je 1 m od zidu hiše?

c) ali se more sosed temu ustaviti, oz. ugovarjati, da se ta steza ne sme tja prestaviti?

Odgovor:

Z ozirom na to, da so poklicana razsojati o servitutnih zadevah le redna sodišča in utegne tudi ta sporna zadeva prej ali slej priti pred ta oblastva, je stvar za nas prekočljiva, da bi Vam mogli dati v tem slučaju kak precizen odgovor.

Svetujemo Vam le toliko, da skušate doseči sporazum med vsemi prizadetimi interesi; če pa to mirnim potom ne gre, potem Vam ne preostaja drugega, kot zateči se k sodišču.

39. Posestnik J. Z. v Ž.

Vprašanje:

Sosed je vsadil hrušvevo drevo en meter in pol od zidu moje hiše tik okna. Ali ima pravico, tako blizu vsaditi drevo? Ali ga morem prisiliti, da drevo odstrani?

Odgovor:

Če je Vaš sosed vsadil drevo na svojem svetu, dvomimo, da bi imeli Vi kaka sredstva prisiliti ga k temu, da drevo odstrani. S silo storiti tega ne smete. O kakem motenju posestva pa po našem mnenju ne more biti go-

vora. Zraka Vam drevo ne jemlje — nasprotno! Luči tudi ne. Če Vam je drevo tako na poti, da hočete na vsak način njegovo odstranitev, potem se pač izlepa dogovorite s sosedom, da je presadi. Le ne prepričajte take stvari — najmanj pa kakih nasilstev in pravd.

40. Županstvo Mokronog.

Vprašanje:

Ali imajo po novem občinskem volilnem redu tudi takozvane juristične osebe (n. pr. cerkve, posojilnice, šole, vasi, ktere imajo zasebno premoženje itd.) volilno pravico, odnosno, če se jih mora vpisati v volilni imenik?

Odgovor:

Juristične osebe, kakor jih naštevate v svojem vprašanju, imajo tudi po novem volilnem redu (§ 1) volilno pravico, ako jim je vsaj eno leto predpisan v občini direktni davek, ki je podvržen občinskim dokladam. Te juristične osebe (korporacije itd.) se torej morajo vpisati v volilni imenik. Kako izvršuje volilno pravico, določa § 5. novega volilnega reda.

Tozadevno razlago dobite v 22. številki lanskega letnika «Občinske Uprave» na strani 170 pod točkama 10 in 11.

41. Kmetijsko društvo v Vipavi.

Vprašanje:

Z zakupnikom mrčinstva imamo pogojeno mrčinstvo za celo leto. A sedaj noče zakupnik zmeriti posode z vinom, ki niso cementirane, ter zahteva vsled izjave vipavskega župana za merjenje posebno doplačilo. Dosedaj je bila navada, da je mrčin vselej zmeril posodo z vinom, če je to zahteval kupec ali prodajalec, brez kakega doplačila za običajno takso 20 vin. od hektolitra. Imali mrčin pravico zahtevati višje doplačilo?

Odgovor:

Imali zakupnik mrčinstva (»mrčinstvo«: vinomerska pristojbina po občinah v Vipavski dolini) pravico, pobirati za merjenje posod še kako doplačilo ali ne, to je za nas težko izjaviti. Naše mnenje je, da bi mogel zahtevati doplačilo samo v tem slučaju, če obsega dotična pogodba, s katero je prevzel mrčinstvo od občine v zakup, kako tako določbo oziroma točko, da bi se mogel radi posebnega plačila za merjenje posod opirati na njo.

Pristojbina sama — po 2 vinarja od vsakih 10 litrov, ki jo mora plačati kupec pri nakupu vina na debelo v množinah vsaj 60 litrov, — pa se ne more povečati s kakoršnim koli postranskim zahtevkom, ker je ta določena pristojbina uvedena v zakoniti obliki vsled Najvišjega sklepa z dne 15. novembra 1880 na podlagi sklepa deželne zbornice z dne 14. junija 1880. (Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko od 25. novem. 1880 št. 2377 pr.)

Sicer Vas pa opozarjamo, da morajo biti posode itak cementirane, ker je raba necementiranih posod prepovedana.

42. V č. gospod J. M. v T.

Vprašanje oziroma nasvet:

V nekterih občinah se kaj neenako postopa v določanju hišnih števil, kar se je pokazalo posebno pri ljudskem štetju. Tako se včasih novim hišam dajejo številke starih, p o d r t i h, katerih več ni, kar na vsak način ni pametno. Ali pa se je vmes vrnila ena številka za dve hiši s pristavkom a in b.

Ta nedoslednost ovira uradno poslovanje in utegne posebno za farne urade provzročiti s časom neljube nejasnosti. Ker menda spada določanje števil v občinsko samoupravo, bi utegnili bili prav umestno, da izda deželni odbor na županstva primerno navodilo, da se bo povsod enako postopalo.

Odgovor o. z. p o j a s n i l o:

Pri določanju hišnih števil morajo postopati županstva po določbah zakona o ljudskem štetju z dne 29.

marca 1869 drž. zak. št. 69, in so po § 10. odstavka A (priprave za štetje) župani odgovorni za to, da se odredbe § 1—9 teh predpisov v občini izvrše.

V ostalem pa je izvrševanje zakona o ljudskem štetju stvar političnih oblastev in nima deželni odbor na to nikake ingerence. — To velja tudi o določevanju hišnih števil. — Naj ob kratkem omenimo glavna tozadevna določila! Izbris kake številke more odrediti le politično okrajno oblastvo (A § 1.).

Novosezidana hiša, če tudi stoji med že numeriranimi hišami, dobi ono številko, ki sledi zadnji v dotičnem kraju po številni vrsti (§ 4.). Odlomki se ne smejo rabiti. (§ 2.).

Kjer pa pride nova stavba v vrsto hiš in je ondi kaka številka odprta, (če je kaka hiša podrt, zgorela itd.), dobi nova stavba (hiša) ono številko, ki je na ta način odprta (prosta).

V ostalem blagovolite prečitati določbe omenjenega zakona in se eventuelno obrniti na okrajno glavarstvo, da se numeracija popravi, ker je še čas za to; oz. naj stori to županstvo.

43. Bralno društvo v Rib. (Št.)

Vprašanje:

Ali se pri občinskih volitvah osebni dohodninski davek ravno tako upošteva kakor n. pr. zemljiški davek, in ali ima potem 2 glasova, kdor plačuje oboji davek? V davčnem izkazu, ki ga ima predsednik cerkv. konkurenčnega odbora, manjka namreč osebni dohodninski davek.

Odgovor:

Po § 1:1 obč. volilnega reda za Štajersko imajo pravico voliti v občinski odbor vsi občani, ki plačujejo v občini od svojega dohodka neposredni (direktni) davek, in glasom razsodbe upravnega sodišča z dne 23. oktobra 1900 št. 7221 B. 14694 v temeljuje tudi osebno-dohodninski davek volilno pravico.

Dveh glasov pa nima dotičnik, ki plačuje dve vrsti davka. Tu velja zopet razsodba upravnega sodišča z dne 16. oktobra 1896 št. 5476 B. 9984, ki pravi: »Volilna pravica je osebna pravica in se sme izvrševati, tudi ako se plačuje več vrst davka, samo enkrat.«

Ta razsodba se pa seveda ne dotika pravice, voliti s pooblastilom za druge pravne osebe.

44. Županstvo Vel. Lašče.

Vprašanje:

Nekteri posestniki, kateri imajo vodnjake-kapnice in v katere se steka voda s streh, so se pritožili na c. kr. okrajno glavarstvo, da golobje, ki posedajo po strehah in popuščajo ondi svoje blato, na ta način onesnažijo vodjo in jo store nezdravo, ker se blato ob deževju splavljeno skupno z vodo v vodnjake. — Okrajno glavarstvo je dalo na to županstvu naslednji nalog: »Županstvu Velke Lašče — v pristojno uradovanje v smislu § 28. odst. 5 obč. reda.«

Omenjeni odstavek določa čisto na kratko: »skrbeti za zdravje«. Prosimo torej pojasnila, kaj je v tem slučaju storiti?

Ali naj se posestniki golobov prisilijo imeti golobe zaprte, in ali se jim more naložiti kako kazen, če tega ne store; kako je sploh postopati v tej zadevi?

Odgovor:

V tem slučaju bo pač težko ustreči vsem: lastnikom vodnjakov in posestnikom golobov. Seveda mora županstvo skrbeti za zdravje občanov. Ampak vprašanje je, koliko škoduje zdravju tisto blato golobov bolj, kakor kaka druga nesnaga, ki tudi prihaja v take vodnjake. Je-li voda, v katero prihajajo golobji odpadki, res nezdrava ali ne, o tem skoro ne moremo presojati; to bi morali dognati medicinci ali pa kako kemično preiskuševališče. Vendar pa po navadnem človeškem razumu za zdravje taka voda ne bode brezpogojno škodljiva, pač pa

ni ravno okusna. Pomislimo, koliko se zaužije še grše vode. Sicer je pa med deževnico samo itak pomešanih na milijone drobnih snovi, ki se s prostim očesom ne opazijo.

Županstvo nima prav nobenega zakonitega sredstva, da bi moglo naložiti za golobe zaporno kazen. Potem bi se moralo z enako pravico zahtevati, da se zapre tudi vse vrane in kavke, vrabce itd., ki tudi posedajo po strehah in odkladajo ondi svoje odpadke.

Določbe § 28., odst. 5. obč. reda se ne smejo tolmačiti tako, da bi zaradi vodnjakov moralo županstvo preganjati golobe, da ne pride v vodo kak njihov odpad, ampak dotična dolžnost županstva obstoji v tem, da skrbi in dela na to, da se občina preskrbi z dobro in zdrav pitno vodo z napravo dobrih vodnjakov in vodovodov. Če ni tekočih voda ali studencev, naj se pač voda iz kapnic preceja (filtrira) ali prekuhava, da postane užitna.

Druge pomoči ni.

45. Ž u p a n s t v o M o k r o n o g.

V p r a š a n j e:

Ali morajo biti pri občini vložene prošnje za stavbne ogleda, dalje prošnje za različne razglase, ktere prinašajo stranke županstvu v svrhu javnega razlaševanja (n. pr. za razprodajo, dražbo, ali oklice za cene, kakoršnih se večkrat poslužujejo trgovci, in druga oznanila v zasebnih razmerah) kolkovana ali ne, in za koliko?

O d g o v o r:

Po tarifni postavki 43 pristojbinskega zakona iz leta 1850 so podvržene vse vloge na javna oblastva, urade in javne zavode kolkovni dolžnosti, izvzemši take vloge, ki so proste kolkov po tarifni postavki 44 navedenega zakona.

Tu pa ne najdemo nikakega določila, da bi bile izvzete od kolkovne dolžnosti prošnje strank za razglase. Tudi nam ni znana kaka tozadevna razsodba upravnega sodišča in je mogoče, da se to sodišče s tem vprašanjem sploh še ni pečalo, ker ni nikdo povzročil take razsodbe. Po zakonu bi se morale torej prošnje za razglase kolkovati. Vendar pa se to gotovo nikjer ali pa le redko kje godi.

Da se take vloge (prošnje) ne kolekujejo, je tem lažje in umljuje, ker spadajo v popolnoma samostojni delokrog občine, torej jih finančno oblastvo tudi nima pravice revidirati. No — in čemu naj imajo stranke stroške, če niso neobhodno potrebni! Sicer se pa prošnje za razglase navadno stavijo osebno; kako naj se pa potem sploh kolekujejo? Naše mnenje je, da občine pač nimajo povoda, še privijati davčni vijak nad svojimi občani.

Sicer pa pravi razsodba upravnega sodišča z dne 3. decembra 1889. št. 4992, da se gre pri presoji glede kolkovne dolžnosti kake vloge edino le za vsebino in ne, da bi se presojalo kolkovno dolžnost po okoliščinah in izjavah, ki ne izhajajo iz vsebine vloge same.

Pri prošnjah za razglase se pač ne gre za kake meritorne rešitve in imajo vrh tega popolnoma privatni značaj. Zakaj bi torej kolek ne odpadel!

Prošnje v stavbnih zadevah semorajo vsekakor kolkovati. Merilo je: od vsake pole pristojbina 1 K (kolek), priloge a 30 h.

46. Ž u p a n s t v o M o k r o n o g.

V p r a š a n j e:

Posestnik A. ima poleg enonadstropne hiše sosedu B. pritlično hišo, ki jo hoče tudi prezidati v enonadstropno. Njegova sedanja pritlična hiša pa nima ondi, kjer se stika s sosedovo, svoje končne stene, ampak je zidana kar na sosedovo hišo. Kako sta se pogodila svoj čas oba gospodarja glede prizidave hiše A. k B., ni sedaj tukaj nobenemu znano, ker je preteklo od takrat že čez 70 let. Hiša B. je pa stara že nad 100 let in je mo-

rala biti takrat gotovo tako zgrajena, da je bil kap od strehe na lastno zemljo.

Vprašanje nastane sedaj: Ali bo smel sosed A. v svrhu prizidave 1. nadstropja k svoji hiši brez dovoljenja posestnika (sosedu) B. odstraniti hišno podstrešje hiše B., ker drugače ne more s svojo streho kvišku, ker sedaj leži streha hiše A. pod strešjem hiše B. — Po prezidavi hiše A. pa bode stala ta novo prezidana hiša s svojo streho nad 1 meter čez streho hiše B.

Ker se pa posestnik A. baha, da je odstranitev podstrešja hiše B. najmanjša skrb, se prosi pojasnila, če sme županstvo tako zgradbo dovoliti, ako se mejaš brani radi tega spreminjati ali trgati svojo hišo?

O d g o v o r:

Županstvo kot stavbno oblastvo lahko izda stavbno dovoljenje, če ni nobenih zadržkov iz javno-pravnih ozirrov. Kako se bodeta oba sosedu sporazumela, na to se županstvu pri rešitvi prošnje za stavbno dovoljenje ni treba ozirati, ker je tak sporazum zasebno-pravna stvar.

Gotovo pa je, da brez dovoljenja sosedovega posestnika A. ne bode smel razdirati strehe B-a, ker bi tak čin imel posledice sodniškega postopanja, kajti B. bi sosedu A. gotovo tožil. Saj že zdrav razum zadostuje, da se uvidi nedopustnost samovoljnega podiranja tuje stavbe.

Sosed A. naj skuša, da se s sosedom izlepa sporazume in se obveže, da pokrije vso morebitno škodo, ki bi utegnila nastati pri njegovi (sosedovi) hiši vsled prezidave hiše A. — Če tega sporazuma ni mogoče doseči, potem posestniku A. ne bo preostalo drugega, kot dvigniti svojo hišo le na ta način, da zgradi novo lastno steno.

47. G o s p o d F r. B. v D r.

V p r a š a n j e:

Gasilno društvo v D. je imelo občni zbor. Navzočih je bilo 41 članov. Od teh je 22 članov protestiralo proti temu, da sta načelnik in tajnik brez odborovega odobrenja samooblastno izključila nekaj članov. Načelnik v odborovi seji in pa na občnem zboru tega protesta ni hotel na znanje vzeti, niti o njem dopustiti debato; vsled tega je nastalo med navzočimi toliko razburjenje, da je načelnik izjavil: zaključujem občni zbor in sklicujem za danes teden drugi občni zbor, ki bo veljaven ne glede na število navzočih. Nato je 22 članov zapustilo zborovalni prostor.

Ostalih 19 članov je pa na to zborovalo nadalje, in so se izvršile volitve načelstva.

Za drugi teden napovedani občni zbor se ni vršil, kar so občni zbor zapustivši člani zasledovali.

Tozadevna društvena pravila se glase tako-le:

(Posnetek iz pravil gasil. društva.)

§ 5. O d b o r r a z s o j u j e o v s p r e j e m b i in izključbi članov. — Zoper odborove sklepe pritožiti se je na občni zbor.

§ 18. odst. 5. Da je občni zbor sklepčen, morata vsaj dve tretjini delujočih članov biti navzočih.

1. Ali imata načelnik in tajnik pravico, brez odboro večnosti in odborovega sklepa izključevati člane?

2. Ali ima načelnik pravico, v odborovi seji ne dopustiti razpravo o tozadevnih interpelacijah.

3. Ali more načelnik zabraniti dati na zapisnik interpelacijo pritožiteljev v seji ali na občnem zboru?

4. Ali je bil zgoraj omenjeni občni zbor veljaven?

5. Ali je novo izvoljeno načelstvo veljavno?

6. Kaj naj stori večina 22 članov?

O d g o v o r:

K 1. Popolnoma gotovo je, da niti načelnik niti tajnik posamezno ali pa oba skupaj nimata pravice proti določbi § 5. društvenih pravil samovoljno sprejemati ali izključevati društvene člane. To pravico ima le odbor in v slučaju pritožbe občni zbor. Kdor ni bil

sprejet po § 5. dr. pravil, se ne more smatrati kot član, ravnatko pa je smatrati še vedno kot člana onega, ki je bil vsled samovoljnosti načelnika ali tajnika brez sklepa odbora ali občnega zbora izbrisan iz društv. imenika.

K 2. in 3. Načelnikova dolžnost je, vsako, društva se tičečo zadevo, zlasti interpelacije članov, dati na dnevni red in mora dopustiti razpravo o njih. Ravno tako je njegova dolžnost, da pusti vpisati v zapisnik bodisi v odborovi seji ali pa na občnem zboru stavljeno interpelacijo. Če pritožitelji to zahtevajo, se mora sestaviti tudi poseben zapisnik; načelnik mora v vsakem slučaju pokazati strogo objektivnost. Posebej je še njegova dolžnost paziti na to, da se izvršujejo tudi določbe prvega odstavka § 13. društvenih pravil (gojiti slogo in sporazum).

K 4 in 5. Veljavnost občnega zbora in izvolitve novega načelstva se po opisanih razmerah nikakor ne more priznati. Društvena pravila se morajo vendar strogo držati, nikakor pa se ne smejo kršiti, ker so sestavljena v okviru državnega zakona in potrjena.

Torej je vsekakor nepoštevno, da se je občni zbor nadaljeval v kljub temu, da je postal nesklepčen vsled absentiranja nad polovico članov. Naravna posledica tega je, da je bil neveljaven občni zbor in da je neveljavna tudi izvolitev novega načelstva, ker takrat, ko se je ta vršila, občni zbor že ni bil več sklepčen.

K 6. Večina ima pravico pritožiti se proti postopanju načelnika in manjšina na politično oblastvo in zahtevati, da se volitev razveljavi in se zajamčijo pravilne volitve. —

Sicer se je vlada po dosednji praksi postavila na stališče, da se v interne (notranje) zadeve društev načeloma ne vmešava, razven če smatra to kot potrebno iz javno-pravnih ozirov, vendar pa je pričakovati, da bo v tako eklatantnem slučaju, kot je ravno Vaš, postopala tako, da se ne bodo kršila na zakoniti podlagi obstoječa pravila.

Pa še eno pot ima večina članov: obrniti se na »Zvezo gasilnih društev« in zahtevati od nje, da vporabi svojo avtoriteto in skrb, da se uvedejo redne razmere v gasilno društvo in da se varujejo na eni strani vse pravice članov, na drugi strani pa se strogo po pravilih izvršujejo dolžnosti načelstva. — »Zveze« dolžnost je, zadevo temeljito preiskati in vplivati na saniranje razmer, sploh delati na to, da se bodo poravnala nasprotstva in izvrševala društvena pravila.

Razne vesti.

Dopolnilne volitve v deželni zbor. V dolenskih kmetskih občinah je bil izvoljen namesto odstopivšega poslanca Mandlja v deželni zbor g. Vehovec, župan v Žužemberku. — Dobil je 4873 glasov.

Dopolnilna volitev v Ljubljani v deželni zbor namesto odstopivšega poslanca dr. Oražma se bo vršila dne 16. maja t. l.

Občinske volitve v Ljubljani v občinski svet po novem volilnem redu so razpisane in se izvrše v nedeljo, dne 23. aprila t. l. — Volilni razredi so trije; v vsacega bo voliti po 15 občinskih svetovalcev in po 15 namestnikov z obveznimi listami po razmernih (proporčnih, volitvah. — To se pravi: vsaka stranka imenuje in naznani deželni vladi postavljene kandidate, izmed katerih pridejo po razmerju oddanih glasov in določenem številu v občinski zastop oni, ki so navedeni v obvezni listi kot prvi in navzdol.

Ljudsko štetje v Avstriji. Iz podatkov o izvršenem ljudskem štetju povzamemo, da šteje tostranska državna polovica 28 milj. 567.898 prebivalcev. V desetih letih je naraslo prebivalstvo za 1.417.190 ljudi. Največji prirastek je v Trstu in okolici, namreč 28,5%, najnižji na Kranjskem: za 3,3%, kar je pač vzrok in pa dokaz največjega izseljevanja iz naše dežele. Drugod je naraslo prebivalstvo tako-le: v Istri za 16,9%, na Goriškem za 12,4%, na Solnograškem za 11,5%, na Tirolskem za 11%, na Štajerskem in Koroškem po 6,3%.

Iz Ogrske poročajo, da so našli tam 20 milijonov, 850.700 prebivalcev. Na Ogrsko jih odpade 18.231.400, na Hrvaško pa 2.619.300. — Prebivalstvo se je pomnožilo na Ogrskem za 1 milj. 596.000 ljudi, to je za 8,3%, kar je pač tudi zelo malo.

Cela avstro-ogrška monarhija šteje po tem 59.418.598 prebivalcev.

Prebivalstvo Bosne in Hercegovine. Po zadnjem ljudskem štetju je v Bosni in Hercegovini 1.839.000 ljudi. V zadnjih 10 letih se je pomnožilo prebivalstvo v anektiranih deželah za 321.000 oseb, t. j. za 20 odst., večinoma vsled priseljevanja iz Avstro-Ogrske. Natančna statistika pa še ni gotova.

Prebivalstvo na Češkem. Kakor se poroča, so našli pri zadnjem ljudskem štetju na Češkem 6.769.579 oseb.

Vojaštvo v Evropi. V letu 1910 se je izdalo v Evropi za armade na suhem in na morju nekaj manj kot 8000 milj. kron. V mirnem času je v Evropi vojaštva 4 milj. 629 tisoč mož, od katerih jih pride samo na Rusijo, Nemčijo in na Francosko 2 milj. 648.090, ostali pa na druge države. V vojnem času lahko postavijo evropske države, na noge 28 milijonov vojakov (brez črne vojske). Potreben nam je mir, a najbolje jamstvo zanj je dobro pripravljena armada in mornarica. Seveda to stane denar, a izguba v slučaju vojne in v njenem nesrečnem izidu je še mnogo večja. Avstrija ima pričakovati le vojno z Italijo. Zato se nam zdi umestno primerjati vojne sile obeh držav. Na suhem je Avstrija odločno močnejša. Lahki imajo za vojsko pripravljenih 3.300.000 mož, Avstrija pa 3.700.000. Toda na morju je Italija močnejša od Avstrije. Laške vojne ladije obsegajo 540.900 ton, naše pa le 236.000; vojakov na morju imajo Lahi 30.500, Avstrija pa le 13.400. Tam imajo velikih vojnihih ladij 19, pri nas deset. Lahi izdajajo po 23% vseh državnih troškov za vojaštvo, Avstrija pa 11,7%. Za vojaštvo pride na Laškem na eno osebo 15 K 30 h, pri nas 9 K 92 h. Italija, ki ima prebivalcev 34.500.000, izda za mornarico 177.200.000 K na leto, Avstrija z 52 milijoni prebivalcev pa le 67 milijonov.

Književnost.

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega sveta pod drobnogledom. Spisal Jakob Alešovec. »Ljudska knjižnica« v založništvu »Katoliške Bukvarne« je, kakor znano, začela izdajati spise najboljšega slovenskega humorista, Jakoba Alešoveca. — S tem si je stekla gotovo veliko zaslugo za oživenje naših klasikov. Najprej je objavila v III. delih Alešovčev največji šaljivi roman »Kako sem

se likal, zdaj pa so zagledale beli dan njegove »Ljubljanske slike«.

Smelo lahko trdimo, da ni izlepa še nobena publikacija »Ljudske knjižnice« vzbudila toliko pozornost kakor ta, ker so Jakob Alešovec »Ljubljanske slike« za današnji rod res nekaj docela neznanega in nenavadnega. Humor Jakoba Alešovec je tak, da ga v slovenskem slovstvu ni dozdaj še nobeden dosegel. »Ljubljanske slike« se ne odlikujejo samo po humorju, marveč je vmes posejanega obilo zrna zlatih naukov, ki jih bo ljudstvo z največjim pridom bralo. Vsak ljubljanski tip ni le zadet tako živo, da nam kar pred oči stopi, kakor da bi ga sami videli in slišali, ampak je vpletenega v popis toliko poučnega v fini šalivi obliki, da imajo te slike svojo trajno vrednost. Tako n. pr. ne more nobeden boljše zastuditi ljudem pijanstvo, kakor je to storil Alešovec v svojih slikah, ki opisujejo gostilničarje in njihove različne vrste. Razum narodnosti velja o današnjih Ljubljančanih precej še vse to, kar je Alešovec o njih tako neizrečno dovtipno povedal. Le berite n. pr. sliko hišnega gospodarja ali trgovca ali komija ali jezičnega doktorja ali predmeščana ali dijaka, blagorodne gospe, gospe, natakariče, študentovske mame, krščence — vse je v bistvu tako, kakor je še danes.

Vse te tako raznovrstne podobe nam v vseh svojih posebnostih, navadah, vrlinah in napakah stopajo živo pred oči, ko beremo Alešovecove »Slike«, in zopet oživi pred nami naša stara Ljubljana. Z ozirom na vse našete vrline je želeti, da se »Ljubljanske slike« Alešovecove v novi ob-

liki, ki jim jo je dala »Katoliška Bukvarna« s svojo izdajo, udomačijo ne samo v Ljubljani, ampak po celi Sloveniji. Obenem pa bi bilo priporočati, da se naši ljudje bolj zanimajo za »Ljudsko knjižnico« sploh, ki izdaja tako dobre spise, ki imajo vsi veliko vrednost in pomen in ki se bodo še dolgo, dolgo brale med našim narodom. Cena »Ljubljanskim slikam« K 1-80 za broširan, in K 2-60 za vezan izvod.

Cerkvena glasba.

Srce Jezusovo, vse hvale najbolj vredno! 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu; uglasbil Frančišek Kimovec, odobril čast. kn. škof. ordinarijat v Ljubljani. Cena partituri K 2-40, glasovi po 50 vin.

Ta, v zelo lepi obliki izdana hvalevredna zbirka obsega 21 napevov in sicer: 6 mašnih, 11 raznih, 3 blagoslovne in 1 slovesno hvalnico (150 psalm; veličastna skladba za slovesne prilike). Ta zbirka bode našim cerkvenim zborom prav dobrodošla, zato želimo, da bi v obilnem številu segli po njej. Dobi in naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

(Op. u r e d. Vzrok, da prinašamo poročila tudi o cerkveni glasbi — je ta, da smo bili za to naprošeni, ker je ravno mnogo organistov, ki opravljajo posle občinskih tajnikov, in je z objavami cerkvenih del v našem listu — tem jako ustrezno.)

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadrúžne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka